

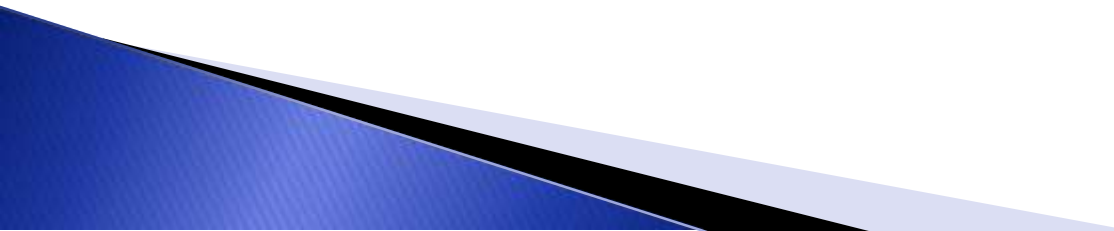
25.04.2023

Розвиток людства і глобальні небезпеки

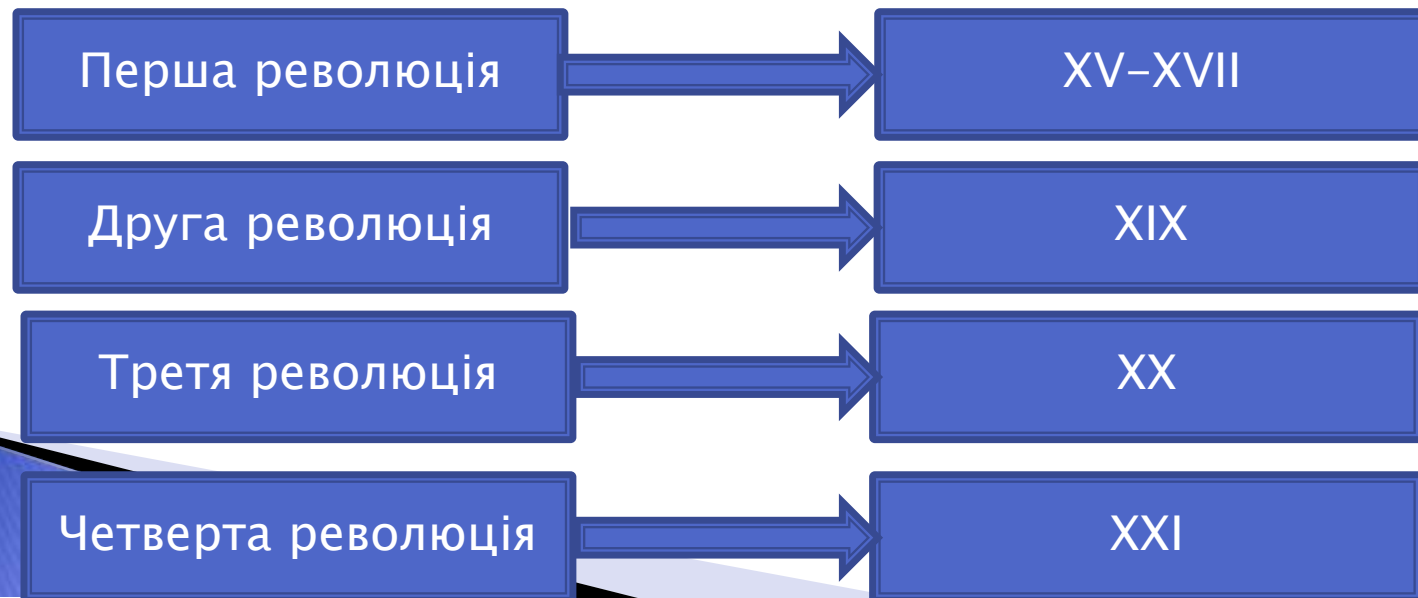
Основи здоров'я
9-А клас
Вчитель: Андрєєва Ж.В.

Мета уроку

- ▶ сформувати в учнів поняття про глобальні небезпеки й людський чинник у формуванні безпеки людини;
  - ▶ визначити глобальні проблеми, актуальні для України;
  - ▶ виховувати відповідальне ставлення до навколишнього середовища, свого здоров'я, екологічну культуру та культуру здоров'я.
-

НТР

- ▶ **Науково-технічна революція** — якісний стрибок у структурі і динаміці розвитку продуктивних сил, корінна перебудова технічних основ матеріального виробництва на основі перетворення науки в провідний чинник виробництва, в результаті якого відбувається трансформація індустріального суспільства у постіндустріальне.

Ознаки нової епохи

- ▶ Вивчаючи наслідки науково-технічного прогресу, перший президент Академії наук України Володимир Вернадський ще у першій половині ХХ століття спрогнозував невідворотність настання принципово нової епохи. Він зазначав, що людство переходить від локальних перетворень до такої життєдіяльності, яка починає впливати на біосферу в глобальних (геологічних) масштабах.

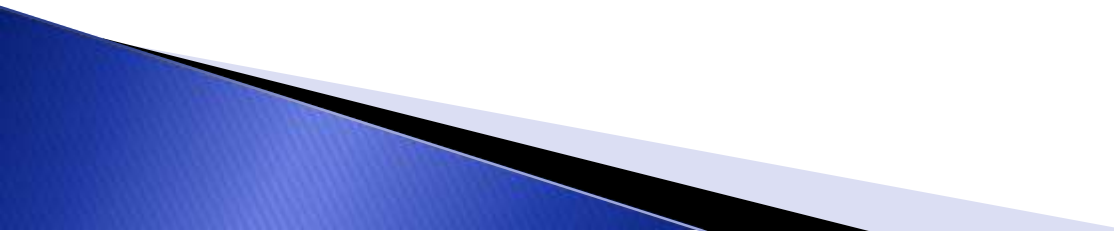
В. Вернадський

Ознаки нової епохи

- ▶ І як результат — біосфера неминуче перетвориться на ноосферу: сферу панування людського інтелекту («ноо» в перекладі з латинської означає «розум»). Епоха ноосфери вимагатиме від людства відповідальності за результати своєї життєдіяльності, за безпеку всього живого на планеті.

Глобальні загрози

- ▶ Демографічний вибух
  - ▶ Загроза ядерного конфлікту
  - ▶ Порушення стійкості біосфери
  - ▶ Глобальне потепління
-

1. Глобальні небезпеки і глобальні проблеми

Глобальні проблеми сучасності (від латин. «globus» — «куля») — це головні, ключові проблеми, від розв'язання яких залежить саме існування, збереження й розвиток цивілізації, це проблеми, які стосуються всієї земної кулі, всього людства

До глобальних проблем людства належать:

- ▶ проблема збереження миру й забезпечення процесів обмеження озброєнь;
- ▶ проблема ліквідації голоду й хвороб;
- ▶ проблема охорони навколишнього середовища;
- ▶ проблема питної води;
- ▶ демографічна проблема;
- ▶ проблема забезпечення сировиною й енергією;
- ▶ проблема використання ресурсів Світового океану;
- ▶ проблема освоєння космічного простору;
- ▶ проблема глобального потепління.

Групи глобальних проблем людства

Першу групу проблем становлять ті, що пов'язані з відносинами між групами держав, яким притаманні схожі політичні, економічні й інші інтереси – **інтерсоціальні проблеми**.

До них належать:

- ▶ проблема запобігання війни й забезпечення миру;
- ▶ проблема встановлення справедливого міжнародного економічного порядку.

Друга група проблем об'єднує ті, які породжені взаємодією суспільства й природи.

До них належать:

- ▶ проблеми забезпечення енергією, паливом, сировиною, прісною водою;
- ▶ проблема охорони природи від незворотних змін негативного характеру;
- ▶ завдання розумного освоєння Світового океану й космічного простору.

Третя велика група проблем безпосередньо пов'язана з людиною, з її індивідуальним буттям.

До них належать

(становлять ті проблеми, що безпосередньо стосуються окремої

людини й залежать від здатності суспільства надати реальних можливостей для розвитку особистості):

- ▶ проблеми охорони здоров'я й освіти;
- ▶ питання контролю кількості народонаселення;
- ▶ проблеми забезпечення здорового способу життя.

2. Поняття про небезпеку

Небезпека – це негативна властивість живої та неживої матерії, що здатна завдавати шкоди самій матерії: людям, природному середовищу, матеріальним цінностям. Небезпекам не притаманна вибіркова властивість, їхнього впливу зазнає і людина, і природне середовище, і матеріальні цінності, створені людиною.

Небезпеки можуть бути

- індивідуальними, що стосуються конкретної людини,
- колективними, що загрожують групі людей,
- та глобальними, що загрожують усьому людству.

Джерелами небезпек є природні процеси та явища, техногенне середовище й дії людей, тому розрізняють небезпеки *природного й антропогенного походження*.

Антропогенні небезпеки
пов'язані з діяльністю людей.

Природні небезпеки спричиняють стихійні явища, кліматичні умови, рельєф місцевості тощо.

3. Глобалістика

Це наука, що розробляє практичні рекомендації щодо розв'язання глобальних проблем.

Глобалістика тісно пов'язана з іншими науками: біологією, екологією, геологією, геохімією, геофізикою, ґрунтознавством.

- ▶ Вичерпаність природних ресурсів і небезпека самознищення людства — лягли в основу методу вивчення глобальних проблем. Цей метод називають **методом глобального моделювання**.
- ▶ Особлива роль у розробці й застосуванні глобального моделювання належить *Римському клубу* — організації вчених, бізнесменів, політиків та суспільних діячів, які переймаються розробкою заходів щодо запобігання глобальним загрозам.
- ▶ Римський клуб був створений у 1968 році. З того часу за підтримки цієї організації була проведена ціла низка досліджень глобальної проблематики.

Глобальні екологічні проблеми є результатом взаємодії людської цивілізації й навколишнього середовища в епоху промислового розвитку.

До глобальних екологічних проблем належать:

- ▶ **демографічна проблема** (негативні наслідки зростання кількості населення);
- ▶ **енергетична проблема** (дефіцит енергії, що породжує пошук нових її джерел, і пов'язані з їх видобутком та використанням забруднення);
- ▶ **харчова проблема** (необхідність досягнення повноцінного рівня харчування кожної людини спричинює виникнення питань у галузі сільського господарства й використання добрив);
- ▶ **проблема збереження природних ресурсів** (сировинні й мінеральні ресурси виснажуються ще з часів бронзового віку, актуальне збереження генофонду людства та біорізноманітності, прісна вода й кисень атмосфери обмежені);
- ▶ **проблема захисту навколишнього середовища й людини від впливу шкідливих речовин** (відомі невтішні факти масового викидання китів на узбережжя, ртутних і тому подібних катастроф та спричинених ними отруєнь).

Метод глобального моделювання передбачає вивчення глобальних процесів за допомогою математичних моделей та комп'ютерної техніки.

У Концепції сталого розвитку світу, прийнятої міжнародним співтовариством, є такі положення:

необхідність визнання того факту, що в центрі уваги перебувають люди, які повинні мати право на здорове й плідне життя в гармонії з природою;
охорона навколишнього середовища повинна стати невід'ємною частиною процесу розвитку;
забезпечення рівною мірою задоволення потреб у розвитку й збереженні навколишнього середовища як нинішнього покоління, так і майбутніх поколінь

4. Людський фактор у формуванні безпеки людей

Безпека — це стан захищеності життєво важливих інтересів особистості, суспільства й держави від внутрішніх і зовнішніх загроз.

Культура безпеки життєдіяльності — це соціальний процес, спрямований на реалізацію таких умов існування й діяльності людей, соціальних груп, суспільства, за яких значення всіх ризиків не перевищують допустимих меж.

Основною метою культури безпеки життєдіяльності є зниження ризиків за рахунок людського фактора.

Домашнє завдання

- ▶ Опрацювати §29;
- ▶ Дати в зошиті відповіді на питання (див. наст. слайд).
- ▶ Завдання надсилайте на освітню платформу Human або на ел. адресу – zhannaandreeva95@ukr.net

1. Позначте правильну відповідь

Безпека людини залежить:

- а) тільки від самої людини;
- б) кількості та сили загроз, що існують в суспільстві, а не від самої людини;
- в) від поведінки людини та рівня безпеки в суспільстві.

2. Позначте об'єкти підвищеної небезпеки:

- а) магістральний газопровід;
- б) автозаправна станція;
- в) нафтопереробний завод;
- г) вугільна шахта;
- д) атомна станція.

3. Позначте глобальні загрози людству:

- а) витік газу на магістральному газопроводі;
- б) атомна загроза;
- в) аварія на міських електричних мережах;
- г) порушення стійкості біосфери;
- д) космічні небезпеки;
- е) демографічний вибух.

4. Позначте всі правильні відповіді

Пріоритетними національними інтересами України є:

- а) створення громадянського суспільства;
- б) забезпечення прав і свобод людини;
- в) запобігання демографічному вибухові;
- г) забезпечення екологічно безпечних умов життєдіяльності суспільства;
- д) збереження та підвищення науково-технічного потенціалу.